

# REFERAT Økonomi- og planudvalget 2022-2025 d. 10-03-2025

**Mødedato** Mandag d. 10. marts 2025 kl. 16:15

**Mødested** Mødelokale A

**Mødedeltagere** Frank Jensen, Christian Lorenzen, Erik Nørreby, Lasse Harder Schousboe, Mille Renée Larsen

## Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsordensforslag.....	3
Beslutning: Ændring af vedtægter for Destination Vadehavskysten.....	4
Beslutning: Budgetforlig om Fanø Børnehave.....	5
Drøftelse: Emner til dialogmøde med Mølslinjen 8. april 2025.....	10
Orientering om rapporten Analyse og oplæg til strategi for detailhandlen på Fanø.....	11
Lukket: Drøftelse: Tilbud på Sognegården i Sønderho.....	14
Meddelelser.....	15
Godkendelse af beslutninger.....	16

## **Punkt 1: Godkendelse af dagsordensforslag**

S2021-4504

### **Indstilling**

Godkendes.

**Aktuel beslutning på Økonomi- og planudvalget 2022-2025 10-03-2025**

Godkendt.

## **Punkt 2: Beslutning: Ændring af vedtægter for Destination Vadehavskysten**

S2025-453

### **Indledning**

Foreningen Destination Vadehavskysten har på deres generalforsamling i 2024 besluttet at ændre vedtægterne. I henhold til vedtægterne, skal sådanne ændringer godkendes af de deltagende kommuner, før de kan træde i kraft.

### **Sagsfremstilling**

Bestyrelsen for Destination Vadehavskysten består af 11 medlemmer. Hver kommune udpeger 4 medlemmer: Borgmesteren og et byrådsmedlem samt 2 erhvervsrepræsentanter. Borgmesteren og byrådsmedlemmet udpeges for en byrådsperiode, mens erhvervsrepræsentanterne udpeges for 2 år. Herudover vælges der 3 medlemmer på generalforsamlingen. Disse medlemmer vælges for 1 år. På generalforsamlingen i 2024 blev det besluttet, at de medlemmer, der vælges på generalforsamlingen fra 2025, skal vælges for 2 år. Det betyder, at § 7 i vedtægterne ændres fra:

Bestyrelsesmedlemmer valgt på generalforsamlingen sidder i 1 år.

til:

Bestyrelsesmedlemmer valgt på generalforsamlingen sidder i 2 år. I henhold til § 14 i vedtægterne, skal ændringer af vedtægterne godkendes i kommunerne, før de kan træde i kraft. Årsagen til ændringen er, at foreningen gerne vil undgå, at hele bestyrelsen udskiftes samtidig. Da erhvervsrepræsentanter udpeget af kommunerne sidder i en periode på 2 år, og de skal udpeges igen i 2026, giver det mening, at udpegningen af de valgte erhvervsrepræsentanter sker forskudt i forhold til medlemmerne valgt på generalforsamlingen, så bestyrelsen ikke starter "forfra" hver gang. Da de nuværende vedtægter blev godkendt i 2020, havde foreningen det foreløbige navn: "Destination Vesterhav og Vadehav". Dette ændres til det korrekte navn: "Destination Vadehavskysten" i vedtægterne.

### **Lovgrundlag, planer og politikker**

Lov om dansk turisme

### **Beslutningsproces**

- Økonomi- og planudvalget
- Byrådet

### **Indstilling**

Direktøren indstiller til byrådet, at ændringen af vedtægterne godkendes.

### **Aktuel beslutning på Økonomi- og planudvalget 2022-2025 10-03-2025**

Fremsendes til byrådet med anbefaling.

### **Bilag**

Vedtægter endelig version underskrevet

## Punkt 3: Beslutning: Budgetforlig om Fanø Børnehave

S2024-2299

### Indledning

Ved budgetforliget for 2025 blev der besluttet en besparelse på 554.000 kr. ved opsigelse af driftsoverenskomsten med Fanø Børnehave, som skulle opnås ved, at Fanø Børnehave blev en kommunal institution.

Efter afslutningen af budgetforhandlingerne er der igen drøftet, om der kan indgås en ny driftsoverenskomst, om institutionen skal overgå til at blive et privat dagtilbud, eller om den skal blive kommunal. I den forbindelse er der behov for at tage stilling til, om den vedtagne besparelse fortsat er opnåelig.

Driftsoverenskomsten med Fanø Børnehave blev opsagt som følge af budgetvedtagelsen for 2025 og træder i kraft 1. august 2025 efter en 9-måneders opsigelsesperiode.

I den forbindelse er der tre fremtidige scenarier, som uddybes i sagsfremstillingen:

1. Fanø Børnehave overgår til at blive en kommunal institution
2. Fanø Børnehave forbliver selvejende med en ny driftsoverenskomst med Fanø, kommune
3. Fanø Børnehave bliver en privat institution.

Fanø Børnehave har selv muligheden for at bestemme, hvilket fremtidigt scenarie, de ønsker.

### Sagsfremstilling

1. Fanø Børnehave overgår som kommunal institution - der vil være to muligheder indenfor det scenarie:

- En hvor institutionen kommer under Odden og bliver en del af det samlede dagtilbud i Fanø, kommune og der spares på ledelse og stordriftsfordele, dvs. besparelsen fastholdes.

- Eller de bliver en kommunal institution, men får lov til at bibeholde egen ledelse og være en selvstændig institution, dvs. besparelsen opheves.

I denne læsning vil der være en udfordring i forhold til ejerforholdet af bygningen og grunden som ejes af institutionen, som der skal findes en læsning på i et samarbejde.

Å

2. Fanø Børnehave fortsætter som selvejende institution med en ny driftsoverenskomst med Fanø, kommune og besparelsen fjernes. Å

I forbindelse med denne læsning har forvaltningen set på, hvordan driften af Fanø Børnehave har set ud i forhold til overholdelse af de økonomiske rammer og det ses at:

- Der har været afholdt udgifter til Fanø Børnehave til vedligehold og ombygning i årenes løb. Hertil er der ikke givet selvstændige bevillinger, da udgifterne er afholdt inden for bygningsvedligeholdelsesrammen, og Elena-projektet, et energireoveringsprojekt, hvor flere bygninger fik renoveringer, og som også dækkede opstartning af solcellerne. En enkelt anlægsbevilling "ombygning Fanø Børnehave" i 2021 er givet ifm. overførsel fra 2020 til 2021. Å

#### **Der er i årene 2019 til 2024 i alt brugt 3.639.000 til vedligehold, energireovering og ombygning af Fanø Børnehave**

- Der har været givet en tillægsbevilling i 2021 på 133.000 kr. i forbindelse med driften. Der var et underskud i Fanø Børnehave i 2019, som de selv indhentede en del af i løbet af 2020 ved en plan i mellem ledelsen og bestyrelsen, der blev godkendt i Børne- og kulturudvalget i april 2020. Bortset fra de 133.000 kr., som de fik som en tillægsbevilling i 2021, er der ikke givet tillægsbevillinger. Å

- Se tabellerne nedenfor fra 2018-2024

			► Korr. budget 1 kr.
			Udgiftsbaseret <sup>≠</sup>
Profitcenter <sup>≠</sup>	Regnskabsår <sup>≠</sup>	Budgetkode <sup>≠</sup>	DKK
<b>Samlet resultat</b>			<b>-336.000</b>
Fanø Børnehave	2018	Resultat	50.000
		OVFØ Overførsel ml. årene	50.000
	2019	Resultat	22.000
		OVFØ Overførsel ml. årene	22.000
	2020	Resultat	-417.000
		OVFØ Overførsel ml. årene	-417.000
	2022	Resultat	113.000
		OVFØ Overførsel ml. årene	113.000
	2023	Resultat	-30.000
		OVFØ Overførsel ml. årene	-30.000
	2024	Resultat	15.000
		OVFØ Overførsel ml. årene	15.000
Fanø Børnehave - vikarer	2019	Resultat	-89.000
		OVFØ Overførsel ml. årene	-89.000

			▼ Korr. budget 1 kr.	
			Udgiftsbaseret <sup>≠</sup>	
Profitcenter <sup>≠</sup>	Regnskabsår <sup>≠</sup>	Budgetkode <sup>≠</sup>	Bemærkning <sup>≠</sup>	DKK
► Fanø Børnehave	2021	Resultat		133.000
		TILB Tillægsbevilling	Resultat	133.000
			Ændre profitcenter	133.000

3. Fanø, Børnehave vil gerne at blive en privat institution, hvor de jf. dagtilbudsloven skal have 3 tilskud:

- Driftstilskud pr. barn: 75.091 kr.
- Administrationstilbud pr. barn 1.877 kr.
- Bygningstilskud pr. barn vuggestue 1.162 kr.
- Bygningstilskud pr. barn børnehave 1.496 kr.

Sammenlignet er driftstilskuddet til Odden på 75.091 kr. pr. barn alene, og de får ikke yderligere tilskud. Det vil samlet være en merudgift set i forhold til i dag på 172.105 kr. Det vil sige ingen besparelse, men en merudgift.

Ovenstående tre muligheder gør det klart, at der ikke er lige muligheder i forhold til, hvilket valg Fanø Børnehave skal træffe. Hvis de vil gerne at fortsætte som en selvejende eller privat institution, kan besparelsen ikke effektueres. Det kan endda blive dyrere, hvilket stiller muligheden for at vælge en kommunal løsning meget dårligt, da det vil være den eneste mulighed for at effektuere besparelsen. Hvis de tre løsninger skal være reelle valg indstiller direktøren, at besparelsen på 554.000 kr. fjernes.

## Lovgrundlag, planer og politikker

Dagtilbudsloven

## Økonomiske konsekvenser

Direktøren indstiller, at den vedtagne besparelse på 554.000 kr. fjernes.

## Beslutningsproces

- Børne- og kulturudvalget

- Økonomi- og planudvalget
- Byrådet

## Indstilling

På baggrund af ovenstående sagsfremstilling indstiller direktøren, at besparelsen på de 554.000 kr., som blev vedtaget i budgetforliget ved en opsigelse af driftsoverenskomsten med Fanø, Børhavn, fjernes. Dette vil give Fanø, Børhavn lige muligheder i forhold til at overgå til en kommunal institution uden en forringelse af økonomien.

## Beslutning på Børne- og kulturudvalget 2022-2025 28-01-2025

Sagen sendes tilbage til forvaltningen til yderligere oplysning.

## Beslutning på Byrådet 2022-2025 17-02-2025

Liste B stillede forslag om, at forvaltningens indstilling godkendes:

- For forslaget stemte 4 (B og Ø)
- Imod forslaget stemte 7 (C, A, V samt leder, sogner Anders Frey)

Forslaget bortfaldt.

Børne- og kulturudvalgets indstilling blev sat til afstemning:

- For stemte 7 (A, C, V og leder, sogner Anders Frey)
- Imod stemte 4 (B og Ø)

Sagen sendes til retur til forvaltningen til yderligere oplysning.

Liste B stemmer imod, på baggrund af, at liste B støtter forvaltningens indstilling, og at der er brug for en hurtig afklaring.

## Supplerende sagsfremstilling

Radikale Venstre mener, byrådet på Fanø, skylder medarbejdere, forældre og bestyrelse i Fanø, Børhavn et hurtigt svar, så alle kan komme videre i forhold til, hvorvidt driftsoverenskomsten skal opsiges, og der skal findes en besparelse på 554.000 kr., som indskrevet i budgetforliget for 2025.

Dette skal afklares hurtigst muligt med en byrådsbeslutning på følgende kommende byrådsmøde 17. februar, således at Fanø, Børnavns bestyrelse får vished for, hvilket mandat de skal arbejde videre med.

Vi ønsker derfor at anvende initiativretten §11 i lov om kommuners styrelse til at fremsætte den sag for byrådet, med titel "Beslutning: Budgetforlig om Fanø, Børhavn" der oprindeligt blev fremlagt for BKU 28/1 som sag nr. 6, men som blev sendt tilbage til forvaltningen til yderligere belysning.

Selve sagen bedes indgå i dagsorden under denne initiativretssag.

## Beslutning på Børne- og kulturudvalget 2022-2025 25-02-2025

Forvaltningens indstilling blev sat til afstemning:

- For stemte 3 (B og leder, sogner Anders Frey)
- Imod stemte 2 (A og C)

## Supplerende sagsfremstilling

Der er fortsat de samme muligheder for Fanø, Børnavns fremtid som beskrevet i den oprindelige sagsfremstilling:

1. Fanø, Børhavn overgår som kommunal institution - der vil være to muligheder inden for det scenarie:

- En, hvor institutionen kommer under Odden og bliver en del af det samlede dagtilbud i Fanø, kommune, og der spares på ledelse og stordriftsfordele, dvs. besparelsen fastholdes.
- Eller de bliver en kommunal institution, men får lov til at bibeholde egen ledelse og være en selvstændig institution, dvs. besparelsen opbevares.

I denne sagsfremstilling vil der være en udfordring i forhold til ejerforholdet af bygningen og grunden som ejes af

institutionen, som der skal findes en løsning på i et samarbejde.

Å

2. FanÅ, BÅ, mhave fortsætter som selvejende institution med en ny driftsoverenskomst med FanÅ, kommune, og besparelsen fjernes. FanÅ, kommune er ikke forpligtet til at indgå en ny driftsoverenskomst med FanÅ, BÅ, mhave men kan vælge at gøre det.

I forbindelse med denne sagsfremstilling er der lavet et overblik for Åkonomien for FanÅ, BH fra 2014-2024 (Åkonomirapport vedhæftet som bilag):

---

I 2014 var der et driftsresultat på -22.000 kr., som ikke blev overført til 2015.

I 2014 blev der givet en tillægsbevilling på 505.000 kr. som omhandlede normering, tildeling og tildelingsmodel.

---

I 2015 var der et driftsresultat på -145.000 kr., som ikke blev overført til 2016.

I 2015 blev der givet en tillægsbevilling på 12.000 kr.

---

I 2016 var der et driftsresultat på -51.000 kr. som blev overført til 2017.

I 2016 blev der givet tillægsbevilling på 7000 kr.

---

I 2017 var der et driftsresultat 50.000 kr. som blev overført til 2018.

I 2017 blev der givet en tillægsbevilling på 51.000 kr. svarende til det overførte underskud fra 2016.

---

I 2018 var der et driftsresultat på 32.000 kr., som er blevet til et overført underskud i på 67.000 kr. i 2019, det fremgår ikke hvorfor.

I 2018 blev der givet en samlet tillægsbevilling på 460.000 kr., hvoraf de 400.000 kr. var til etablering af en vuggestuegruppe, 50.000 som en overførsel mellem Årene og 10.000 kr. til jubilæum.

---

I 2019 var der et driftsresultat på -417.000 kr., som blev overført til 2020.

---

I 2020 var der et driftsresultat på -15.000 kr., som blev overført til 2021.

---

I 2021 var der et driftsresultat på 113.000 kr., som blev overført til 2022.

---

I 2022 var der et driftsresultat på -30.000 kr. som blev overført til 2023.

---

I 2023 var der et driftsresultat på 15.000 kr., som blev overført til 2024.

---

Derudover har der på lige fod med andre bygninger i FanÅ, Kommune været afholdt udgifter til FanÅ, BÅ, mhave til vedligehold og ombygning i Årenes l.b. Hertil er der ikke givet selvstændige bevillinger, da udgifterne er afholdt inden for bygningsvedligeholdelsesrammen, og Elena-projektet, et energirenoveringsprojekt, hvor flere bygninger fik renoveringer, og som også dækkede opstartning af solcellerne. En enkelt anlægsbevilling "ombygning FanÅ, BÅ, mhave" i 2021 er givet ifm. overførsel fra 2020 til 2021.

Der er i Årene 2019 til 2024 i alt brugt 3.639.000 kr. til vedligehold, energirenovering og ombygning af FanÅ, BÅ, mhave afholdt inden for bygningsvedligeholdelsesrammen. Der er endnu ikke taget pant i bygningen i henhold til driftsoverenskomstens Å 13 stk. 1 (driftsoverenskomsten er vedhæftet som bilag), men det sikrer forvaltningen, sker nu.

Der er tinglyst en eventualrettighed på 1,3 mio. kr. vedr. FanÅ, BÅ, mhave. De to pantebreve er tinglyst i hhv. 1981 og 1995. Ved opslag på ejendommen på tinglysning.dk fremgår ikke andre pantebreve end de to, der er oplyst nedenfor.

Eventualrettigheder pr. 31.12.2024			
Långiver	Låntager	Oprindelig garanti	Bemærkninger
Fanø Kommune	Pantebrev tinglyst på matr. 74 d, Odden, Nordby sogn, Fanø Børnehave	28.905 kr.	Pantebrevet er rente- og afdragsfrit indtil det fra kreditors side opsiges med 3 måneders varsel.
Fanø Kommune	Pantebrev tinglyst på matr. 74 d, Odden, Nordby sogn, Fanø Børnehave	1.284.678 kr.	Lånet forfalder til fuld indfrielse ved ejerskifte, samt hvis ejendommens anvendelse i den eksisterende form ophører.
<b>Forklaring til eventuelrettighedsfortegnelsen:</b>			
Uddrag af vejledning fra Indenrigsministeriet:			
Som eventualrettighed anses sådanne ydelser, som kommunen har fået sikkerhed for i form af pantebreve og lignende.			
Med eventualrettigheder tænkes især på sådanne forhold, som giver kommunen eventualret til at få de pågældende tilskud tilbagebetalt, hvis det formål, hvortil de blev ydet, opgives indenfor en given tid			

Det er forvaltningens vurdering, at i henhold til ovenstående, at økonomien har været forvaltet fornuftigt. De to store tillægsbevillinger, der er givet i 2014 og 2018, har i 2014 været med baggrund i normering og tildelingsmodel og i 2018 til at etablere en vuggestuegruppe. Der er ikke givet store tillægsbevillinger siden da.

3. Fanø, Børnehave vil gerne at blive en privat institution, hvor de jf. dagtilbudsloven skal have 3 tilskud:

- Driftstilskud pr. barn: 75.091 kr.
- Administrationstilbud pr. barn 1.877 kr.
- Bygningstilskud pr. barn vuggestue 1.162 kr.
- Bygningstilskud pr. barn børnehave 1.496 kr.

Sammenlignet er driftstilskuddet til Odden på 75.091 kr. pr. barn alene, og de får ikke yderligere tilskud. Det vil samlet være en merudgift set i forhold til i dag på 172.105 kr. Det vil sige ingen besparelse, men en merudgift. Derudover vil der i forbindelse med denne løsning komme en ekstra udgift til Fanø Kommune i forhold til momsregulering, da den moms, der er løst af i forbindelse med bygningen, skal tilbagebetales, hvis Fanø, BH bliver en privat institution. Beløbet er ikke opgjort.

Ovenstående tre muligheder gør det klart, at der ikke er lige muligheder i forhold til, hvilket valg Fanø, Børnehave skal træffe. Hvis de vil fortsætte som en selvejende eller privat institution, kan besparelsen ikke effektueres. Det kan endda blive dyrere, hvilket stiller muligheden for at vælge en kommunal løsning meget dårligt, da det vil være den eneste mulighed for at effektuere besparelsen.

Forvaltningen indstiller derfor på baggrund af ovenstående:

1. At besparelsen på de 554.000 kr. fjernes, så valgmulighederne i det ovenfor beskrevne stilles lige.
2. At Fanø, Børnehave får muligheden for, at vælge den løsning, de har flertal for af de tre ovenfor beskrevne.

## Aktuel beslutning på økonomi- og planudvalget 2022-2025 10-03-2025

Sagen oversendes til behandling i byrådet for at sikre størst mulighed for behandling af sagen.

### Bilag

Driftsoverenskomst. Revideret 15.5.2019

Økonomirapport

Fwd\_ Initiativretssag

## **Punkt 4: Drøftelse: Emner til dialogmøde med Molslinjen 8. april 2025**

S2024-2204

### **Indledning**

Der er planlagt dialogmøde med Molslinjen 8. april 2025, og forvaltningen foreslår, at Økonomi- og planudvalget drøfter input til dagsorden.

### **Sagsfremstilling**

Jf. årshjulet for dialogmøder med Molslinjen, er der aftalt nedenstående proces:

- Mødet afholdes i april måned med henblik på opsamling fra seneste dialogmøde samt på at drøfte og evt. justere på fx fysiske forhold og samarbejdet i relation til færgeoverfarten.
- Drøftelse af ønsker og forventninger til priser og fartplan for kommende år indgår ligeledes som en forberedelse til årets andet dialogmøde.
- Fanø Kommune er initiativtager til mødets indkaldelse.
- Dagsorden dannes i fællesskab 14 dage forud for dialogmødets afholdelse.
- Referat skrives af Fanø Kommune og sendes til godkendelse ved Molslinjen forinden offentliggørelse.
- Kommunikation aftales mellem parterne på selve mødet.
- Forvaltningen peger herudover på følgende emner til dialogmødet med Molslinjen:
  - Diverse input fra interessentmøde afholdt 4. marts 2025 - se vedlagte bilag

### **Lovgrundlag, planer og politikker**

Aftale mellem Molslinjen og Fanø Kommune

### **Beslutningsproces**

Økonomi- og planudvalget

### **Indstilling**

Direktøren indstiller, at Økonomi- og planudvalget drøfter emner til dialogmødet med Molslinjen den 8. april 2025.

### **Aktuel beslutning på Økonomi- og planudvalget 2022-2025 10-03-2025**

Økonomi- og planudvalget besluttede, at emner fra interessentmøde fremlægges som punkt til dialogmødet med Molslinjen. Forhold angående kategorier udsættes til mødet i efteråret, forhold vedrørende planmæssig og uregelmæssig sejlads udgår og det samme gør spørgsmålet om trailere.

Der skal herudover følges op fra sidste møde, særligt ift. handicapadgang på Grotte, billetautomater og havneafgift.

### **Bilag**

Notat fra interessentmøde om færgefarten den 4. marts 2025

# Punkt 5: Orientering om rapporten Analyse og oplæg til strategi for detailhandlen på Fanø

S2024-1587

## Indledning

Den 1. januar 2024 trådte planlovens regler om strategisk planlægning for bymidter i kraft. Ændringen betyder at kommunerne skal tage stilling til udviklingen af bymidter for kommunens hovedbyer i Kommuneplanen. På Fanø gælder det for Nordby.

I forbindelse med revision af Kommuneplanen har forvaltningen derfor fået udarbejdet en analyse af øens handelsliv og oplæg til strategi for den fremtidige udvikling af detailhandlen. Arbejdet er udført af Urban Creators.

Et udkast til rapporten blev præsenteret for byrådet på et temamøde i efteråret 2024. På mødet var der ønske om at komme tættere på Fanø-borgernes dagligvareforbrug. Det er nu afdækket nærmere via en spørgeskemaundersøgelse og medtaget i rapporten.

Den færdige rapport fremlægges hermed til orientering for ENT, ØPU og Byrådet. Med afsæt i rapporten vil afsnittet om detailhandel og bymidter blive opdateret i Kommuneplan 2025.

## Sagsfremstilling

Handelsbranchen udgør en betydelig del af Fanø, da det er det største erhverv, og står for ca. en tredjedel af alle øens jobs. For at leve op til planlovens regler om strategisk planlægning for bymidter, og have den rigtige baggrundsviden for at kunne understøtte øens største erhverv i Kommuneplan 2025, har forvaltningen undersøgt detailhandlens status og muligheder med hjælp fra rådgiverne Urban Creators, der rådgiver inden for byudvikling, mobilitet og detailhandel.

Analysen kortlægger det samlede omfang af detailhandlen på Fanø, og undersøger Fanø-borgernes forbrugsvaner. Resultaterne danner grundlag for det videre strategiske arbejde med detailhandlen bl.a. ved at opsætte de rigtige rammer i Kommuneplan 2025, men også ved konkrete indsatser, som kan udføres i samarbejde med handelslivet og destinationen, som kan udmøntes i udviklingen af et levende og attraktivt udbud af forretninger.

Detailhandelsanalysen indeholder en kortlægning af butikkerne samt deres areal og omsætning. Derudover er der udarbejdet en vurdering af arealbehovet frem mod 2036. Analysen er suppleret med en spørgeskemaundersøgelse om Fanø-borgernes indkøbsvaner, hvor ca. 1.000 fastboende har svaret. De afslutningsvise strategiske overvejelser indeholder også temaer, der rækker ud over redegørelseskravene til kommuneplanen, en redegørelse af turisternes betydning for detailhandlen samt konkrete anbefalinger.

## Rammebetingelser

### Plus på handelsbalancen: Turismen er grundlag for den unikke butikssammensætning på Fanø

Fanø Kommune er en af landets mindste kommuner, men på grund af den omfattende turisme har handelslivet særlige vilkår. Fanøs knap 50 butikker har et samlet areal på ca. 13.500 m<sup>2</sup>, og omsatte i 2023 for ca. 330 mio. kr. inkl. moms. Den samlede handelsbalance på 175% svarer til, at butikkerne omsatte for ca. 140 mio. kr. mere end Fanø-borgerne bruger i detailhandlen. Se mere fra s. 28 i bilag 1.

### Tilbagegang i befolkningen og fremgang i turismen

Der bor ca. 3.350 personer i Fanø Kommune, og indbyggertallet forventes at falde med ca. 350 personer de kommende 12 år. Samtidig bliver befolkningen ældre, og antallet af unge forventes at falde. Turismen, som i dag står for omkring en tredjedel af Fanøs økonomi, forventes på sigt at spille en endnu større rolle. Nærheden til Esbjerg betyder, at mange pendler og handler på fastlandet. Det kan være en af forklaringerne på, hvorfor der stort set ikke findes kædebutikker på Fanø. Forbruget på oplevelser er stigende, og med Fanøs beliggenhed, natur og identitet forventes det, at den positive udvikling i øens turisme fortsætter de kommende år. Se mere fra s. 7 i bilag 1.

I 2023 blev der registreret ca. 870.000 overnatninger på Fanø, og antallet forventes at stige de kommende år. Turisterne bruger flere penge, og udviklingen svarer samlet set til, at turisterne i 2036 vil bruge i alt ca. 415 mio. kr. i detailhandlen, hvilket er i størrelsesordenen 135 mio. kr. mere end i 2023. Det svarer samlet set til, at turisternes omsætning i butikkerne på Fanø, vil være i størrelsesordenen 50% større end i 2023. Se mere fra s. 11 og s. 27 i bilag 1.

Udover turismen, påvirkes også udviklingen i privatforbruget, e-handlen og butikkernes effektivitet behovet for fysisk areal til detailhandel. De aktuelle forventninger til udviklingen i privatforbruget, forventningerne i den seneste befolkningsprognose samt udviklingen af e-handlen betyder, at der i 2036 vil være behov for yderligere ca. 1.500 m<sup>2</sup> areal til dagligvarebutikker og yderligere ca. 6.000 m<sup>2</sup> til udvalgswarebutikker. Hvis al areal bliver etableret hurtigt, vil det få store konsekvenser for den eksisterende detailhandel på kort sigt. Se mere fra s. 27, s. 32 og s. 36 i bilag 1.

## **Oplæg til fysisk og strategisk udvikling af handelslivet på Fanø**

Rammebetingelserne med et faldende befolkningsgrundlag, flere ældre og den stigende turisme giver både muligheder og udfordringer. På samme måde rummer den særlige butiksstruktur med små butikker i bevaringsværdige bygninger særlige muligheder og barrierer, ligesom kulturen med stærke lokale og stedsbundne kvaliteter både imødekommer og udfordrer handelslivets muligheder.

Med væksten i turismen følger endnu flere overnatninger. For at udjævne presset i højsæsonen kan handelslivet og de øvrige turismeaktører aktivt samarbejde om at tiltrække flere besøgende i skuldærsæsonen.

Succesfulde handelsmiljøer hænger funktionelt godt sammen, har noget særligt at byde på, og sætter kunden samt den unikke oplevelse i centrum. Fanøs beliggenhed, naturoplevelser og unikke bymiljøer rummer særlige potentialer, som med fordel kan udfoldes og understøttes endnu mere. Dagligvarehandlen kan med fordel udvikles, men for at understøtte Fanøs handelsliv bedst muligt anbefales det som udgangspunkt at planlægge for dagligvarebutikker på op til 500 m<sup>2</sup>, hvis de etableres inden for en kort tidshorisont. Se mere fra s. 36 og s. 39 i bilag 1.

Det anbefales også at arbejde strategisk med at udvikle flere attraktive udvalgswarebutikker, herunder udvalgte kædebutikker, som understøtter både lokalsamfundet og de mange turister. Anbefalingerne til den fysiske udvikling af detailhandlen på Fanø centrerer sig om udvikling af identitet, aktivitet, mobilitet og fleksibilitet. Anbefalingerne til organisatorisk udvikling af Fanøs handelsliv indeholder emner som organisering, involvering, programmering og fortælling. Se mere fra s. 41 i bilag 1.

## **Spørgeskemaundersøgelse: Tættere på Fanø-borgernes dagligvareindkøbsvaner**

I januar 2025 blev der udsendt en spørgeskemaundersøgelse til alle fastboende Fanø-borgere over 18 år. Over 1.000 Fanø-borgere har svaret på en række spørgsmål om deres dagligvareindkøb. Resultaterne giver et unikt indblik i emner som fordelingen af dagligvareforbruget og holdningerne til udviklingen af dagligvarehandlen på Fanø. Læs alle resultaterne fra s. 30-33 i bilag 1.

Konklusionerne er, at Fanø-borgerne er overvejende positive stemt for en eventuel ny discountbutik på Fanø, og de forventer at bruge forholdsvis mange penge i sådan en butik. Fanø-borgernes forbrug på dagligvarer på fastlandet er forholdsvis begrænset, og en stor del af omsætningen vurderes derfor at blive hentet i de nærmeste butikker på Fanø. Der er desuden en udbredt bekymring for konsekvenserne for de eksisterende dagligvarebutikker ved etablering af en ny discountbutik på Fanø.

Undersøgelsen viser samlet set, at en ny discountbutik kan forventes at tiltrække i størrelsesordenen af 20 mio. kr. "hjem" til Fanø. De resterende ca. 50 mio. kr. forventes at blive hentet fra de eksisterende dagligvarebutikker. Hvis den nye discountbutik etableres inden for en kort tidshorisont, kan det medføre betydelige udfordringer for enkelte butikker. Hvis turismen fortsætter med at stige, så vil der om 5-10 år være et forbrugsgrundlag, der svarer til omsætningen i de eksisterende dagligvarebutikker og en ny discountbutik.

### **Næste skridt**

Med afsæt i analyserne og oplæg til strategi i rapporten vil afsnittet om detailhandel og bymidter blive opdateret i Kommuneplan 2025.

Byrådet inviteres til workshop om Kommuneplan 2025 i forsommeren. Udkast til Kommuneplan 2025 skal godkendes politisk til offentlig høring i august/september 2025. Otte ugers offentlig høring gennemføres september-oktober, og Kommuneplanen vedtages endeligt i november/december 2025.

## **Lovgrundlag, planer og politikker**

Planloven

Kommuneplan

## **Beslutningsproces**

Erhvervs-, natur og teknikudvalget

Økonomi- og planudvalget

Byrådet

## **Indstilling**

Teknisk forvaltning indstiller at udvalget tager rapporten om detailhandlen på Fanø til efterretning.

## **Beslutning på Erhvervs-, natur- og teknikudvalget 2022-2025 24-02-2025**

Taget til efterretning.

## **Aktuel beslutning på Økonomi- og planudvalget 2022-2025 10-03-2025**

Taget til efterretning.

## **Supplerende sagsfremstilling**

(Til behandlingen i Økonomi- og planudvalget den 10. marts 2025)

Forvaltningen har i forbindelse med behandlingen af sagen i Erhvervs-, natur- og teknikudvalget konstateret en række meningsforstyrrende fejl i den forelagte analyserapport. Disse er efterfølgende udbedret i en ny version af analyserapporten. Denne er vedlagt som nyt bilag 2 til behandlingen i Økonomi- og planudvalget samt senere i byrådet. Der er tale om justeringer i afsnittet om spørgeskemaundersøgelsen fra side 30. Justeringerne har ikke betydning for konklusioner og anbefalinger.

## **Bilag**

Bilag 1\_Detailhandelsstrategi, Fanø Kommune\_februar2025\_UC

Bilag 2\_Detailhandelsstrategi\_Fanø Kommune\_Revideret\_februar2025..

## **Punkt 6: Lukket: Drøftelse: Tilbud på Sognegården i Sønderho**

S2024-2365

Fremsendes til byrådet uden anbefaling.

## **Punkt 7: Meddelelser**

S2023-3530

### **Indledning**

-

### **Sagsfremstilling**

-

### **Lovgrundlag, planer og politikker**

Kommunestyrelsesloven

### **Beslutningsproces**

Økonomi- og planudvalget

### **Indstilling**

Til efterretning.

### **Aktuel beslutning på Økonomi- og planudvalget 2022-2025 10-03-2025**

- Forvaltningen orienterede om status på strandsejlere
- Forvaltningen orienterede om status på rådhuset
- Bilaget angående budgetprocedure rettes jf. tidligere aftale

### **Bilag**

Budgetprocedure for budget 2026 til 2029 - opdateret efter byrådsmøde 20.01.2025

## **Punkt 8: Godkendelse af beslutninger**

S2021-4504

### **Indstilling**

Godkendes.

**Aktuel beslutning på Økonomi- og planudvalget 2022-2025 10-03-2025**

Godkendt.